

Ert dnr N2015/2191/J

n.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över Konkurrenskraftsutredningens slutbetänkande SOU 2015:15

Lantbrukarnas Riksförbunds (LRF) yttrande är samordnat med LRF Mjolk, LRF Växtodling, LRF Trädgård, LRF Kött, LRF Häst och LRF Konsult. Synpunkter har även inhämtats från LRFs regionförbund.

Sammanfattning

- LRF anser sammantaget att Konkurrenskraftsutredningens förslag utgör ett väl underbyggt underlag för en svensk livsmedelsstrategi. För att snabbt stärka konkurrenskraften i jordbruket och trädgårdsnäringen bör regeringen i kommande budgetförslag sänka dieselskatten för arbetsmaskiner samt skatten på uppvärmningsbränslen.
- LRF ser tre förslag i utredningen som särskilt viktiga. För det första att formulera en tydlig samhällsambition för livsmedelssektorns utveckling. För det andra att denna målsättning om den svenska produktionens utveckling skrivs in i berörda myndigheters regleringsbrev och instruktioner. Och för det tredje att EUs regelverk ska vara norm för svensk produktion.
- Förslaget om att basera regelverk på EU-nivån innebär inte en urholkning av svenska mervärden, vilka fortsatt är mycket viktiga säljargument på marknaden. Men förändringen möjliggör en marknadsmässig syn på dessa frågor som ur konkurrenssynpunkt är nödvändig på en öppen marknad.

Övergripande synpunkter

LRF anser att regeringens förslag att ta fram en nationell livsmedelsstrategi är mycket välmotiverat. Det senaste livsmedelspolitiska beslutet fattades av riksdagen 1990 och sedan dess har betydande förändringar skett efter Sveriges inträde i EU. Vi har gått ifrån en reglerad svensk marknad till att ha en öppen och fri handel mellan 28 stater i Europa. Prissättningen på EU-marknaden påverkas därtill i mycket hög grad av världsmarknadspriserna efter de senaste

reformerna av EUs jordbrukspolitik. Konkurrensförhållandena för den svenska produktionen har alltså radikalt förändrats.

LRF värdesätter även att arbetet med att ta fram livsmedelsstrategi har en bred förankring i den svenska riksdagen. De tidigare regeringspartierna tillsatte Konkurrenskraftsutredningen, vars syfte var att ta fram underlag för en svensk livsmedelsstrategi. LRF vill gärna understryka vikten av bred parlamentarisk förankring som möjliggör spelregler och villkor som står sig över tid och som är en viktig utgångspunkt vid investeringar i produktions- och förädlingsanläggningar.

Konkurrenskraftsutredningens förslag utgör enligt LRFs mening ett bra och i högsta grad användbart underlag för arbetet med en nationell livsmedelsstrategi. Förbundet menar även att olika delar av utredningens förslag på kort sikt kan, och bör, användas för att snabbt inleda arbetet med att stärka konkurrenskraften i jordbruket och trädgårdsnäringen. Det gäller exempelvis frågor kring skatter och avgifter, som dieselskatt och skatt på uppvärmningsbränslen, marknadsfrämjande åtgärder och export samt regelförenklingar.

LRF vill även understryka vikten av det fortsatta arbetet med en nationell livsmedelsstrategi får en tydlig struktur i enlighet med Konkurrenskraftsutredningens förslag. Det gäller exempelvis frågan om etappmål samt en kontinuerlig uppföljning av åtgärder.

Konkurrenskraftsutredningen och en svensk livsmedelsstrategi

De bärande delarna i en livsmedelsstrategi, som LRF menar också återfinns i Konkurrenskraftsutredningen, är för det första en tydlig samhällsambition kring utvecklingen av den svenska livsmedelsproduktionen. Utredningens förslag om en vision om en konkurrenskraftig, attraktiv, innovativ och hållbar produktion är utmärkt och den kan förtydligas genom ett konkret tillväxtmål i perspektivet av år 2030. LRFs utgångspunkt är att produktionen ska växa med 60 procent inom denna tidsram. Denna ambition är att uttryck för att tillgodose kommande befolkningstillväxt på olika marknader men även att återta marknadsandelar som förlorats efter EU-inträdet. Det senare ligger i linje med FNs generationsmål, dvs att i ökad grad ta ansvar för den inhemska konsumtionens miljöavtryck.

En andra viktig del i en livsmedelsstrategi är att samhällets ambition, i form av ett mål om en ökande konkurrenskraftig produktion, kommer tydligt till uttryck i relevanta myndigheters instruktioner och regleringsbrev. Samhällsmålet om livsmedelsproduktionen behöver helt enkelt vägas av mot andra viktiga samhällsmål i myndigheternas arbete med att tillämpa olika regelverk med bas i svensk eller EU-lagstiftning. Med denna föreslagna modell erhåller livsmedelsproduktionen en liknande situation som den svenska skogsnäringen vars grundläggande ramverk (Skogsvårdslagen) innehåller såväl produktionsmål som miljömål. Med motsvarande ordning på plats för jordbruket och trädgårdsnäringen hade med stor säkerhet Vattenmyndigheternas förslag på åtgärdsprogram inom vattendirektivet utformats annorlunda och vidare hade

Konkurrenskraftsutredningens synpunkter på Kemikalieinspektionens handläggning kanske formulerats på annat sätt. Den föreslagna modellen minskar även risken för varierande och godtyckliga bedömningar när det gäller effekter av olika regelverk på företagande och produktion. Den skulle även medföra att skrivningarna i Miljöbalken om jordbruk och miljöfarlig verksamhet omformuleras.

En tredje bärande del i en strategi avser synen på regler och villkor i förhållande till andra länder. Utredningens huvudförslag, vilket LRF fullt ut instämmer med, är att EU-nivån ska vara bas för regelverken och att dagens skillnader mellan lagstiftning i EU och i Sverige bör utjämnas. Detta kan ske genom att Sverige på ett framgångsrikt sätt argumenterar för sin position men eftersom en förändring i denna riktning på EU-nivå tar mycket lång tid är det realistiskt att även svenska regelverk behöver anpassas. Denna förskjutning i synsätt, som Konkurrenskraftsutredningen förordar, välkomnas av LRF. Det är samtidigt synnerligen angeläget att en utveckling i denna riktning inte tas till intäkt för en försämring av svenska produktionsförhållanden.

Svenska mervärden på en öppen marknad

LRF vill tydligt framhålla att de fördelar som den svenska livsmedelsproduktionen har – mycket god djuromsorg, hög livsmedelssäkerhet, låg antibiotikaförbrukning och stor miljöhänsyn – naturligtvis skall bibehållas och fortsatt användas som viktiga säljargument på marknaden. Frågan är dock om dessa viktiga mervärden skall ligga i den svenska lagstiftningen eller om de skall hanteras på annat sätt. Det naturliga i en marknadsekonomi är att spelreglerna på marknaden är gemensamma och att åtaganden därutöver sker på marknadsaktörernas initiativ (bransch, handel, konsumenter). Detta innebär en mer marknadsmässig användning och värdering av de svenska mervärdena jämfört med om de manifesteras via svensk lagstiftning. Konkurrensmässigt är det en fördel för livsmedelsproducenterna att förhandla om prisvillkor utifrån ett åtagandeperspektiv jämfört med ett lagstiftningsperspektiv. Förändringen skulle givetvis även ge en neutral spelplan för den inhemska produktionen visavi import.

Villkoren för den svenska livsmedelsproduktionen har som sagts tidigare förändrats i grunden efter EU-inträdet. Tillämpningen av många centrala regelverk bygger dock fortfarande på tiden före EU då Sverige hade en egen jordbruksprisreglering där importen var belagd med avgifter. Regleringssystemet skapade därmed i praktiken möjligheter att styra såväl produktionen som konsumtionen. Efter EU-inträdet är livsmedelsimporten helt fri men Sverige fortsätter att reglera produktionen via svenska regelverk. Som Konkurrenskraftsutredningen visar är det inte hållbart i längden att ha ett regelverk för produktionen i landet medan importen lyder under andra villkor. Fri import leder till att konsumtionen inte kan styras med svenska regler. Internationaliseringen och ökad påverkan från världsmarknaden fortsätter. Aktuellt för närvarande är EUs förhandlingar med USA om djupt och brett avtal för handel och investeringar. Ett framtida avtal kommer att blottlägga skillnader i EUs och USAs regler och villkor för jordbruksproduktion. Varför då fortsätta att styra den svenska pro-

duktionen med inhemska regler? LRF anser att synsättet på denna punkt måste ändras.

Andra aspekter på utredningens förslag

Som framgått anser LRF att Konkurrenskraftsutredningens förslag utgör en bra grund för en nationell livsmedelsstrategi. Förbundet har särskilt lyft tre områden som viktiga i det fortsatta arbetet. Dessa är ambition, myndigheternas arbete och synen på regelverk. En viktig anledning till att lyfta fram just dessa områden är det idag saknas riktlinjer eller att nuvarande synsätt behöver ändras eller nyanseras. Övriga delar i en strategi som utredningen lyfter fram - företagande, marknad samt kunskap och innovation – är naturligtvis också viktiga delar i en livsmedelsstrategi. Skillnaden är att det på dessa områden finns en relativt god samsyn om deras betydelse och vad som behöver prioriteras inom dem.

En annan aspekt på en nationell livsmedelsstrategi är den koppling till Sveriges säkerhetspolitiska läge som Konkurrenskraftsutredningen pekar på genom hänvisningen till Försvarsberedningens arbete. Dagens geopolitiska läge i Europa är en faktor som påkallar uppmärksamhet kring betydelsen av en fungerande livsmedelsförsörjning vid eventuella kriser. Det moderna samhällets sårbarhet kopplat till transport- och IT-system har även bäring på frågan om vår försörjningsberedskap.

I dagsläget ger primärproduktionen och livsmedelsindustrin ungefär 120 000 jobb i hela landet. Till detta kan läggas sysselsättning i insatsvaruledet och andra närliggande verksamheter som är beroende av livsmedelsproduktionen varför det totala antalet arbetstillfällen kan uppskattas till cirka 180 000. En stärkt konkurrenskraft som leder till ökad produktion torde således ge en positiv effekt på sysselsättningen i landet som kan vara påtaglig.

När det gäller förutsättningarna för livsmedelsproduktion i hela landet kan sägas att förslagen i Konkurrenskraftsutredningen i första hand har bäring på de generella villkoren för jordbruket och trädgårdsnäringen. LRF menar också att det är angeläget att ha fokus på renodlade konkurrensvillkor i en diskussion om hur det svenska jordbruket och trädgårdsnäringen totalt sett skall växa framöver. Jordbruks- och regionalpolitiska frågor, som låg utanför direktiven till utredningen, spelar naturligtvis också en roll i sammanhanget. Dessa politikområden, tillsammans med infrastruktur och annan näringspolitik, är särskilt betydelsefulla för näringslivets förutsättningar i olika delar av landet. På det jordbrukspolitiska området är det exempelvis av stor vikt att den nationella ersättningen till norra Sverige samt olika åtgärder i landsbygdsprogrammet tydligt bidrar till en aktiv produktion i hela landet.

De synpunkter som LRF hittills framfört har till stor del bäring på den fråga som Näringsdepartementet ställde i remissen om kopplingen mellan den nationella livsmedelsstrategin och Konkurrenskraftsutredningens förslag. LRF har särskilt argumenterat kring bärande delar i en svensk strategi samt även gått in på den mycket centrala frågan om varför vi i Sverige behöver anta ett nytt syn-

sätt i fråga om regler och villkor som utgångspunkt för en förstärkt konkurrenskraft i den svenska produktionen. Men detta nya synsätt innebär inte att vi tappar bort mervärden i den svenska produktionen utan använder dem på ett mer marknadsmässigt sätt.

I det följande kommenterar LRF specifika frågor i utredningens olika kapitel.

Kapitel 3 Företagande

LRF instämmer med utredningen om att strukturomvandlingen har en viktig roll för Sveriges internationella konkurrenskraft. Som förbundet indirekt pekat på kan dock inte strukturrationaliseringen drivas på samma sätt i hela landet. I skogs- och mellanbygder samt i norra Sverige behövs därför kompletterande åtgärder för att förutsättningarna för en aktiv produktion skall vara konkurrenskraftiga. Detta gäller även åtgärder som säkerställer en rimlig struktur för förädlingsanläggningar, exempelvis slakterier.

Förbundet vill gärna framhålla det fokus som finns i kapitel 3 på effektiva produktionsprocesser, företagsledning, marknadstänkande och strategi. Utan framgångsrika företagare som hela tiden utvecklas kommer inte en nationell livsmedelsstrategi att fungera. LRF bedömer, i likhet med utredningen, att konceptet Lean Lantbruk bör utvecklas för möta ett kompetensutvecklingsbehov hos företagen.

LRF delar utredningens bedömningar i fråga om kapitalförsörjning och investeringar samt riskhantering och ägarskifte. I fråga om riskhantering känns det angeläget att utveckla olika modeller för kontrakt på de områden där de idag är mer sällsynta. Vad gäller utredningens förslag om att Jordförvärvslagen bör ses över i en särskild utredning menar LRF att frågor kring strukturomvandling och riskkapital i sig är angelägna frågor att titta på samtidigt som privat ägande och ett aktivt brukande av jordbruks- och skogsmark är centrala utgångspunkter för LRFs syn på företagandet inom jord- och skogsbruket. Dagens och framtidens utmaningar vad gällande flera kapitalfrågor grundar sig dessutom till stor del på generellt låg lönsamhet. Därför anser LRF att en utredning av jordförvärvslagen inte är en prioriterad åtgärd. När det gäller arrendelagstiftningen har LRF samma syn som Konkurrenskraftsutredningen med undantag för att förbundet anser att arrendavgiften ska hanteras enligt Arrendeutredningens förslag. LRF har även i yttrande över Arrendeutredningens förslag föreslagit en kortare övergångstid för de nya bestämmelserna kring besittningsskydd för 5-åriga sidoarrenden.

Kapitel 4 Regler och villkor

LRFs generella inställning ansluter sig till utredningens, nämligen att huvudregeln bör vara att svensk produktion har EU-regler som bas och att undantag från denna linje ska vara få och väl motiverade. Marknadens aktörer bör anförtros ansvaret att förvalta och utveckla svenska mervärden med marknadens förutsättningar som utgångspunkt. Detta ger en bättre drivkraft att ta till vara mervärden än dagens lagstiftningsbaserade synsätt.

Produktionsskatter

På området skatter och avgifter visar utredningen tydligt att Sverige har jämförelsevis höga pålagor i förhållande till konkurrentländerna. Sammantaget med andra konkurrenspåverkande faktorer är skillnader i skatter en viktig fråga att titta på. En fördel jämfört med andra områden är att kostnadsläget kan påverkas snabbt om förändringar görs på nationell basis och är i överensstämmelse med EUs statsstödsregler m m. Som utredningen visar försämras den svenska produktionens konkurrenskraft under 2015 genom minskningen av återbetalningen av dieselskatt från 170 öre/liter till 90 öre/liter. Dessutom sker kraftiga kostnadshöjningar för uppvärmningsbränslen i växthusnäringen genom att den andel av koldioxidskatten som betalas höjs från ca 10 procent till 60 procent. Det är därför anmärkningsvärt att regeringen för 2016 föreslår att nedsättningen av koldioxidskatten för uppvärmningsbränslen ska tas bort helt. Förslaget grundas som LRF ser det på en undermålig analys av konkurrensförhållandena gentemot andra länder, således i strid med Konkurrenskraftsutredningens förslag. I fråga om dieselskatt har regeringen för 2016 föreslagit en höjning av återbetalningen som motsvarar dieselskattehöjningen, dvs med 48 öre/liter till 138 öre/liter. Detta innebär ett steg i rätt riktning. En jämförelse med dieselskatten i andra länder säger dock att återbetalningen i Sverige bör öka till ca 3 kr/liter. Kopplat till diskussionen om att återinföra skatten på handelsgödsel i Sverige samt att införa en ny skatt för vägslitage för lastbilstrafik vill LRF tydligt framhålla att åtgärder som ytterligare höjer kostnadsnivån för svensk produktion i förhållande till våra konkurrentländer utgör ett kontraproduktivt inslag i en nationell livsmedelsstrategi.

Djurskydd

På djurskyddsområdet menar LRF att utredningens förslag är välmotiverade. Djuromsorgen i Sverige är mycket bra. LRF har också en hög ambition vad gäller djuromsorg och arbetar för att behålla dagens nivå. En viktig utgångspunkt måste dock vara att svenska bönder ska kunna försörja sig på sina företag, men då måste den svenska animalieproduktionen ges förutsättningar att utvecklas. LRF anser därför att god djuromsorg i högre utsträckning måste gå hand i hand med en hög konkurrenskraft.

LRF ser ett fortsatt harmoniseringsarbete på EU-nivå som viktigt. LRF anser att god djuromsorg till största delen säkras på andra sätt än genom lagstiftning, i grunden genom bondens dagliga omsorg om sina djur, men även genom t.ex. branschprogram. Det går att behålla en hög nivå på djuromsorgen även efter en harmonisering av lagstiftningen. I avvaktan på en sådan utveckling inom EU är det av stor betydelse att en översyn av den svenska lagstiftningen, särskilt djurskyddsföreskrifterna, inleds skyndsamt. Utgångspunkten i en sådan översyn bör vara att skapa konkurrenskraft med bibehållen god djuromsorg. Strävan bör här vara att förenkla och gå mot en ökad målstyrning (man tillåts nå lagstiftningens uppsatta mål på olika sätt) och mindre detaljreglering i den mån EUs regelverk medger detta. Det skapar flexibilitet och möjliggör lösningar som

passar bäst på den enskilda gården. Det ger också bättre förutsättningar och utrymme för utvecklingsarbete när det gäller djuromsorgen. LRF inser att en mer målstyrd lagstiftning innebär ett nytt synsätt som särskilt belyser rättssäkerheten för djurhållarna i kontrollsammanhang liksom djurskyddsinspektörernas kompetens och de förändrade krav som annan struktur på lagstiftning innebär. Med en mer målstyrd lagstiftning krävs en annan form av kontroll för att nå rättssäkerhet, t ex systemkontroll som fokuserar djurens status samt företagarens egenkontroll och uppföljning av produktionen, dvs en kontroll som mer liknar revision. Detta kräver en något annan och högre kompetens hos djurskyddsinspektörer och andra myndighetsföreträdare. Även behovet av en mer korrekt tillämpning av lagstiftningen och samordning mellan länsstyrelsernas tillsyn liksom den ökade specialiseringen inom produktionen kommer att ställa högre krav på kompetensutveckling.

När det gäller frågan om en översyn av de svenska regelverken och att möjliggöra ökad flexibilitet kan LRF se att modellen med så kallade Kontrollprogram kan vara andamålsenlig för vissa produktionsgrenar. Det är dock viktigt att regelverket för kontrollprogram anpassas efter förutsättningarna i respektive bransch, bygger på långsiktighet och förutsägbarhet samt inte leder till ökad byråkrati, administration, regelkrångel och kostnader.

LRF instämmer med utredningen vad avser att Jordbruksverket bör se över möjligheten till och effekterna av en avveckling av förprovningen av djurstallar.

Växtskydd

LRF anser även att utredningens avsnitt om växtskydd är väl genomarbetat och förslagen bra. LRF vill dock gå vidare och precisera vissa åtgärder i anslutning till utredningens förslag. Vid all odling är någon form av växtskyddsåtgärder nödvändig. Moderna växtskyddsmedel för såväl konventionell som ekologisk produktion är en förutsättning för att kunna tillgodose marknadens krav på sunda och prisvärda livsmedel. Varken ekologisk eller konventionell odling kan bedrivas utan tillgång till effektiva växtskyddsmedel. Avsaknaden av ett effektivt växtskydd är ett hinder för utveckling och företagande i flertalet trädgårdskulturer i Sverige. Inte ens vanliga såpa får idag användas av svenska odlare för att skydda sina grödor. Det behövs fler kraftfulla åtgärder om vi ska kunna behålla en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion med avseende på växtskyddsfrågan.

LRF menar att den svenska regeringen bör agera gentemot EU-kommissionen för att åstadkomma en tillämpning av EUs regelverk så att konkurrensen inte snedvrids på det sätt som nu sker. En djupare analys av tillämpningen mellan länderna är önskvärd. Under våren 2015 har ytterligare exempel på varierande bedömningar inom EU kunnat iakttas. Frågan det gäller är dispens för användning av neonicotinoider för betning av oljeväxtfrön. Sverige avlog en ansökan om dispens medan våra grannländer Finland, Estland och Danmark har beviljat användning. Detta agerande får effekten att produktionen försvinner från Sverige men fortsätter i våra grannländer

I fråga om EUs indelning i zoner bör regeringen göra mer än att bara uppmana EU-kommissionen att göra en översyn. LRF menar att Sverige ska driva att EU bör betraktas som *en* zon när det gäller registreringar för minor-use (små användningsområden), på samma sätt som gäller för betningsmedel och växthus. Vidare bör växtskyddsföretagens ansökningar om registrering underlättas, så som att en huvudrapport från andra zoner också godkänns i den norra zonen. För preparat för sk minor-usegrödor föreslås att krav på särskilda svenska förhållanden tas bort. Frågan är angelägen eftersom odlingens underlag, för såväl jordbruket som trädgårdsnäringen, är begränsat i den norra zonen. Sverige bör vara aktiv i den nyigen inrättade EU-plattformen för minor-use.

Utredningen tar upp den fortsatta finansieringen av projekt Minor use och LRF vill tydligt framhålla betydelsen av denna verksamhet som är avgörande för jordbruks- och trädgårdsnäringen. Den rådande hanteringen med tillfälliga dispenser är emellertid djupt otillfredsställande och äventyrar odlingens behov av hållbara spelregler. Kemikalieinspektionens hantering behöver också styras upp då kön av växtskyddsmedelsärenden är omfattande och vidtagna åtgärder hittills inte gett någon effekt.

En avgörande fråga avseende tillgången till samma växtskyddsmedel som övriga EU-länder är att Sverige medger ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel godkända i andra EU-länder. Justitiekanslerns nyligen framförda kritik mot Kemikalieinspektionens handläggningstider visar att utredningens kritik mot myndigheten är befogad. Nu krävs skyndsamma åtgärder. Även frågan om utveckling av preparat för mindre grödor samt arbete med hållbart och innovativt växtskydd bör framhållas. Beträffande finansiering av dessa verksamheter vill LRF peka på att en tydligare koppling görs till den bekämpningsmedelskatt som tas ut. LRF arbetar med en strategisk innovationsagenda för ett hållbart framtida växtskydd inom svensk trädgårdsproduktion under 2015.

Slutligen vill LRF tydligt peka på vikten av att regeringen kräver ökad samordning mellan ansvariga myndigheter i växtskyddsfrågan i syfte att åstadkomma ett effektivt, heltäckande och konkurrenskraftigt växtskydd i Sverige.

Kapitel 5 Marknadsförutsättningar

Livsmedelsindustrin har en central roll för att utveckla det svenska jordbruket och trädgårdsnäringen. Det är viktigt med starka aktörer som med bas i svensk råvara utvecklar nya produkter och utifrån en solid hemmamarknadsbas även ökar exporten av svenska livsmedel. Det kanske viktigaste sättet att i dagsläget öka konkurrenskraften för industrin är att öka den svenska primärproduktionen. Utvecklingen under senare decennier med stagnerande eller fallande volymer speciellt inom animalieproduktionen har urholkat förädlingsindustrins konkurrenskraft med nedläggningar av anläggningar och ägarbyten som följd. Denna utveckling måste brytas om konkurrenskraften skall öka i hela livsmedelskedjan.

Utöver den ovan grundläggande frågan om ökad produktion i Sverige anser LRF att utredningens förslag på exportområdet är bra. LRF välkomnar också regeringens arbete med en ny exportstrategi och önskar se jordbruket och livsmedelsindustrin som en tydlig och framträdande del av denna strategi. Med fullt genomslag av utvecklingen på världsmarknaden och ett ständigt ökat importtryck är det nödvändigt för svenskt jordbruk med ökad försäljning av svenska jordbruksråvaror också på marknader utanför Sverige.

LRFs mål att fördubbla värdet av den svenska exporten av jordbruksvaror och livsmedel till 2030 skulle ha stor betydelse för svensk ekonomi och sysselsättning om det nås. Jordbrukssektorn har fortfarande relativt andra delar av ekonomin en hög grad av inhemska insatsvaror och tjänster i sin produktion. Tillväxt inom sektorn får därmed särskilt bra utväxling när det gäller att skapa jobb och bidra till BNP. Att våga satsa lite extra på livsmedelsexport med svensk råvara betalar sig i jobb och BNP.

För att underlätta den svenska livsmedelsexporten ytterligare vill LRF att regeringen:

- ✓ Tydliggör för exporterande företag vem som gör vad bland svenska myndigheter när det gäller att bistå i exporten.
- ✓ Prioritera arbetet med land- och anläggningsgodkännanden för ökad export och säkerställ att berörda myndigheter har tillräckliga resurser.
- ✓ Tydliggör syftet med övrigt statligt främjande – ambassader, Business Sweden och Visit Sweden med flera.
- ✓ Synliggör sektorns exportpotential och tillsätt en högnivårepresentant med uppgift att inspirera till och främja svensk matexport.

I ett konsumentperspektiv är utredningens förslag om utvecklad ursprungsmärkning driven utifrån marknadens aktörer välkomna. Konsumenternas ökade intresse för livsmedel bör naturligtvis tas omhand på bästa sätt. Här pågår en också en utveckling på marknaden. LRF vill även peka på den offentliga upphandlingens roll och betydelse när det gäller att medverka till att utveckla den svenska matproduktionen. Upphandlande myndigheter ska ställa krav i nivå med svensk djurskydds- och miljölagstiftning.

Kapitel 6 Kunskap och innovation

På längre sikt är detta område avgörande för konkurrenskraften i den svenska livsmedelsproduktionen. Det är därför välbetänkt att redan idag genomföra förändringar och förbättringar som ger genomslag längre fram. Generellt sett menar LRF att även kunskapssystemet behöver en tydligare signal från statsmakten i fråga om den svenska livsmedelsproduktionen. Samhällets ambition uttryckt i form av vision och mål behöver tydliggöras även mot kunskapssektorn.

Ett konkret exempel där kunskap och innovation kommer att vara av stor betydelse för den framtida utvecklingen av jordbruket och trädgårdsnäringen är växtförädling. Modern växtförädling är en viktig förutsättning för en årlig till-

växt inom livsmedelsproduktionen och är angelägen att utveckla utifrån Sveriges nordliga klimat och långa dagslängd under odlingssäsongen. Framtagning av nya egenskaper och verktyg, anpassat till sortframställning, så kallad pre-breeding, lönar sig för de stora marknaderna. För mindre marknader, som den svenska, utgör offentliga satsningar ett viktigt komplement. I våra nordiska grannländer finns exempel på sådana insatser från statligt håll.

LRF tycker i huvudsak att de områden som utredningen behandlar på kunskaps- och innovationsområdet och de förslag som läggs fram är relevanta. För att öka näringens involvering ytterligare kan en tydligare institutprofil runt SLU och andra relevanta lärosäten vara en motiverad åtgärd. En jämförelse kan göras med SkogForsk som har en sammanhållande roll på skogsområdet. En utveckling i linje med detta skulle sannolikt även underlätta den viktiga kopplingen mellan forskare och rådgivare som behöver utvecklas utifrån dagens förhållanden.

Ifråga om angelägna områden för forskning och högre utbildning vill LRF, liksom utredningen, hänvisa till kapitel 3 – Företagande – som uppmärksammar betydelsen av effektiv produktion, företagsledning, marknadskunskap och strategiska överväganden. Inte minst för livsmedelsbranschens ledarskapsförsörjning är dessa områden strategiskt viktiga.

Även frågan om gymnasie- och vuxenutbildning tas upp av utredningen och LRF ser det som mycket värdefullt att också dessa delar av kunskapssystemet förstärks på olika sätt. Det finns ett behov av att öka möjligheterna till yrkesutbildning för vuxna för att öka tillgången på kompetent personal och möta efterfrågan från personer som senare i livet önskar satsa på företagande inom svensk livsmedelsproduktion. För naturbruksgymnasierna är möjligheten till riksrekrytering viktig att genomföra och frågan om behörighet till högskolestudier är också viktig att tydliggöra. Avslutningsvis vill LRF även peka på betydelsen av ett utvecklat samarbete mellan skola och näringsliv i arbetet med att säkerställa utbildningens kvalitet och attraktionskraft. På gymnasienivå handlar det om en förstärkning av de lokala programråden och vid SLU kan motsvarande branschråd aktiveras ytterligare.

Med vänlig hälsning

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Helena Jonsson
Förbundsordförande